

Bij het verschijnen van dit werk zullen velen geneigd zijn, zich af te vragen of er voor dit boek in Duitsland een reden van bestaan is. Men beschikt hier immers reeds over het standaardwerk van Pape, dat bijna 200 pagina's meer, en het dubbele aantal afbeeldingen bevat.

Mijns inziens moet deze vraag echter zeer zeker bevestigend worden beantwoord. De overzichtelijke behandeling van de stof, de vele goede, voor het merendeel nieuwe en originele foto's van ziektebeelden, benevens het feit dat verscheidene nieuwere bloemisterijgewassen zijn opgenomen en de laatste gegevens uit de fytopathologische literatuur, aangevuld met eigen ervaringen, zijn opgenomen, maken dat dit boek in een behoefte voorziet.

Het is onderverdeeld in een algemeen en een speciaal gedeelte.

In het eerste is vooral de uitvoerige bespreking van de verschillende methoden van ziektenbestrijding belangrijk. De verschillende chemische bestrijdingsmiddelen worden naar hun werkzaamheid in groepen verdeeld. De meest moderne middelen zijn hierbij opgenomen met hun voornaamste eigenschappen (werkzame stof, toepassing, mengbaarheid, fytoxiciteit, giftigheid voor de mens en voor bijen) en enkele merknamen.

Tevens worden in dit deel de verschillende methoden van grondontsmetting met hun voor- en nadelen uitvoerig behandeld, en er wordt een overzicht gegeven van de bestrijdingsmiddelen-apparatuur.

In het speciale gedeelte wordt eerst een overzicht gegeven van schimmelziekten en dierlijke parasieten die bij verschillende gewassen voorkomen. We missen hier de virusziekten, waarvan er toch wel enkele (*Cucumis virus 1*, *Lycopersicum virus 3*) op zo veel bloemisterijgewassen zijn gevonden, dat ze voor een bespreking in aanmerking zouden komen.

Een lijst van siergewassen (in alfabetische volgorde) met hun ziekten en mogelijkheden ter bestrijding vormt het hoofdbestanddeel van het boek. Van de meeste gewassen wordt tevens een korte cultuurbeschrijving gegeven, welke voor tal van waargenomen afwijkingen een verklaring kan geven. Uiteraard is een dergelijke beschrijving echter onvolledig, terwijl er tevens gewassen zijn waar het ontbreken ervan als een gemis kan worden gevoeld.

Uiteraard is het in het bestek van een dergelijk boek niet mogelijk, naar volledigheid te streven en dit is ook beslist niet de bedoeling geweest van de auteurs. Toch missen we nog wel eens een ziekte, die in Duitsland vrij zeker ook belangrijk genoeg is om besproken te worden. Voorbeelden hiervan zijn b.v. virus „B” bij chrysant, *Lycopersicum virus 3* bij *Sinningia* en *Cineraria* (wel genoemd bij *Zantedeschia*), meeldauw bij cyclamen, *Fusarium* bij lelies, valse meeldauw en *Mycosphaerella* bij roos.

Bij de bespreking van de bacterieziekte *Xanthomonas pelargonii* bij *Pelargonium* wordt geadviseerd, het stekmes te ontsmetten (hoe?). Waarom dit niet tevens aan te raden bij het stekken van begonia's? Misschien is deze, destijds in Nederland algemeen gevolgde werkwijze mede oorzaak van het feit, dat *Xanthomonas begoniae*, die in Duitsland als één der gevaarlijkste ziekteverwekkers waarmee de bloemist te kampen kan krijgen, wordt beschouwd, hier sinds lang nagenoeg is verdwenen.

Bij de bestrijding van spint (algemeen) zou gewezen kunnen worden op de voordelen die het mengen van de gebruikelijke bestrijdingsmiddelen met oviciden (Tedion) biedt. Het spuiten van Endrin tegen *Tarsonemus*-mijten zou o.i. niet met tussenpozen van acht dagen herhaald behoeven te worden, in verband met de lange werkingsduur van het middel. Bij de tripsbestrijding wordt in Nederland algemeen DDT geprefereerd in verband met de geringere giftigheid en tenminste even goede werking als b.v. parathion. In een aantal gevallen van blad- en vlekkenziekten zijn we in Nederland geneigd bij de bestrijding de voorkeur te geven aan carbamaten boven kopermiddelen.

Zo zouden er nog wel een aantal punten naar voren te brengen zijn, waarover men met de auteurs van mening kan verschillen. Dikwijls zullen deze echter verklaard kunnen worden uit verschillen in culturomstandigheden, die ten dele weer een geografische oorzaak hebben. Aan de grote waarde van het boek doen ze echter weinig afbreuk.

Het boek zal ongetwijfeld van grote betekenis zijn voor het voorlichtingswerk in Duitsland. Aan ieder die met ziektenbestrijding in de bloemisterij te maken heeft, kan het warm worden aanbevolen. Het geeft antwoord op veel vragen omtrent aantastingen die tot dusver in geen enkel handboek waren opgenomen.

G. SCHOLTEN

W. B. L. VERHOEVEN†, Ziekten en beschadigingen van landbouwgewassen en hun bestrijding. H. Veenman & Zonen N.V., Wageningen, derde druk, herzien door H. J. DE BRUIN, 276 blz., 277 afb. Prijs ing. f 6,90; geb. f 8,40.

Met het verschijnen van de derde druk van dit boek is weer duidelijk aangetoond hoe snel de planteziektenbestrijding in een periode van enkele jaren is ontwikkeld. Ongetwijfeld vervult dit boek een belangrijke taak als leerstof voor leraar en leerling. De belangrijkste ziekten en plagen zijn overzichtelijk behandeld. Daarbij is zeer veel zorg besteed aan de illustraties, een onmisbaar onderdeel van een leerboek als dit.

Allereerst wordt aandacht geschonken aan de gevaren bij de bestrijding van ziekten en plagen. Vervolgens worden de ziekten en plagen behandeld per gewas of per groep van gewassen. Onder „granen” is uitvoerig ingegaan op zaadontsmetting. Wellicht had het de voorkeur verdiend een zo universeel toegepaste bestrijdingsmethode als zaadontsmetting in een afzonderlijk hoofdstuk te bespreken. Bij de behandeling van de ziekten en plagen is de volgorde van de bespreking naar de aard van de veroorzakers niet steeds dezelfde. De aangegeven bestrijdingsmethoden zijn soms niet volledig (ontsmetting van aardappelen tegen *Rhizoctonia*, dosering van PCNB tegen gewone schurft bij aardappelen, ontsmetting van vlaszaad tegen grauwe schimmel). Er mogen dan – en dat is onvermijdelijk – enkele opmerkingen zijn te maken, de waarde van dit boek is er niet minder om,

VAN DOORN